

ԳՕԶԹ ԱՆՏՐԱՍԻՆԻՆ ԲՕԼԻԹԻԳԱՍԸ

Մասնաբաժնի կազմի ժողովուրդը, ճարգ մե-
նէնսինտէ Ավսթրիա—Մաճարիսթան
տէվլէթինին պուլունտուղու անվալ
հազգընտա պիր թագըմ պէնտլէր եւ-
զարագ, պուլունտա, պուհրանը հա-
զըր գարընընտա տէվլէթի միւշարի-
լէյհանըն իթթիխաղ իթմիշ օլտուղու
բօլթիթիգանը թէթթիշ իթմիշ տիր։
Մէջքիւր պէնտլէր, գապիթթօլարըն
հարարըն վազըֆ օլան պիր էհլի տիր-
լումթըն գալէմինտէն չըգմըշ օլտուղու
շիւհէնիզ օլտուղու հիհէթլէ, պուհ-
լարաան էն մուհիմի ճըգրալարընը Թար-
տիւ Պօթթօր զաղէթալարընտա ալարագ,
պէր վէհհի աթի թէթթէմէ իթմէ քիլի
միւնտաիպ առտ էլլէմիշիգ տիր։

Ավսթրիա զաղէթալարըն իշինտէ էն
միւթէպէր վէ վաթանթէրվէր օլան զա-
պէթալարտան պիր չօգլարը, Ավսթրիա
Մաճարիսթան տէվլէթինին ճարգտա
մուհաֆաղա իտէնէթի մէնֆաթլար
գանդըլար օլտուղունու սիւալ Եօլուն-
տա արդ ու պէնտն իթթիթէն սօնրա,
«տէվլէթի Օսմանիէնին թէմաթիէ-
թի միլէթիէսի տիր» ճէվապընը վէրի-
Եօլար, Պու գալիտէ հազգլը վէ տօղ-
րու տուր, լաքին պէնտէնիզ պիլիմ
մէնֆաթլարընը եւլընը պու օլմասընա
շիւհէն իտէրիմ, Պիլիմ ճարգտա տօղ-
րու տան տօղրու եւ օլան մէնֆաթլար-
մըզ, հօտուտու մուղուն պօնուտա
առքին օլան միլլէթլին տէվլէթի սուլհ
ու ասայիշ իւղրէ պուլունտալարընա վէ
կէրէք հէյիթի իթթիմաթիէնէ վէ
կէրէք բօլթիթիգանա տէրէնէ պէ տէ-
րէնէ թարագըլարընա եարտըմ իթ-
մէքլիկի պիլէ էմր իտէր, էվլէթ,
պու միլլէթլին թարագըլար պիլիմ
մէնֆաթլարընը իթթիթիգանտան տըր,
զիրա պու կիւնքի կիւն էկէր պիլիմ
վազլիթէմիզ, ճարգը մէտէսի գըլմագ-
տա իպարէթ տիր տէնու իթթիթար
իտիԵօր իսէք, պու վազլիթլիկի սուլի
իթթիմալ իթմէմէլլիկ, վէ մէմալիքի
Մահրուտէտէ պուլունտան աղաղը վալի-
լէրին սուլի իտարէսինին տէվլէթ վէ
իթթիթիան գալմարընըն հիւղիճէ
մէտէնիթէթ քէսպ իթմիշ պիր բօլի-
թիթիգանա գալմարընը, Ավսթրիան շէ-
րայիթի մաթլուպէսինտէն օլտուղունու
գալիտէ իթթիթիաղ իլլէմէմէլլիկ։

Պէյլէ պիր գալիտէ իթթիթիաղ իթ-
մէք նէ տէրէնէ աղէս վէ աեպ իսէ,
էվրօքանըն պու Եօլտա պիր նէթիճէ
չըգարապիլէնէկի սուրէթտէ պիր բօ-
լէթիթիա իթթիթիաղ իլլէմէք տէ օլ գա-
տար ապէս վէ մուհիպի մահհուպիթէթ
տիր, Թարաաղլար, պիր վազըմ քէն-
տի բօլթիթիգալարը, Ալմաիէս մէմա-
լէթլին միւնգաթմ պիր հէյիթէթ-
տէ պուլունտալարընտան մէրպուլթ օլմա-
թը գալիտէսին իթթիթիաղ իթմիշլէր
իտի։ Թագաթ թարլի Թարաաղլարը
մէջըլը հարէթլէրինտէն աօրաեթ
թայիթի իլլէմիշ տիր։ Վէ պէյլէ պիր
գալիտէսին նէթիճէ վէ սէմէրէսի օլ-
մագ իւղրէ, Ալմաիէստա Թարաաղլար-
ըն առէթա քէնտուլլէրին առուլի էք-
պէրլէր նաղըլըլա պաղըլըլա տըր։
Ավսթրիա տէվլէթի տալի իթթիթա
տէվլէթի հազգընտա, Թարաաղլարըն
իթթիթիաղ իթմիշ օլտուղու բօլի-
թիթիա միւնլու պիր բօլթիթիգա իթ-
թիթիաղ իլլէմիշ տիր, Թագաթ պու
սուրէթլէ Ավսթրիա տէվլէթի տալի
իթթիթան միլլէթլին զարաղ ու առա-
վէթլին ալէյիթէ տալէթ իթմիշ տիր։
Վէ Թարաաղլարըն վէ Ավսթրիալարա-

րըն մէսայի ու իգտաթաթընա նիսպէ-
թէն, նիհաեթ Ալմաիէ վէ իթթիթա
տէվլէթլէրի իթթիթիա իթմիշլէր տիր։
Եիմտի իսէ մուհաղաթ, միւղթէտիր,
վէ սէրպէսթ օլան Ավսթրիա տէվլէթի,
պիլիմ եարտըմըլլա սէրպէսթ օլ-
մագ արգուսինտէ պուլունտան պաղը
միլլէթլէր հազգըլարընտա էօյլէ պիր
բօլթիթիգա իթթիթիաղ իթմէք միւնտ
իտէր մի, վէ գաթէն օ միլլէթլէրին
գարընտալարը օլան վէ պիլիմ տալի
հէյիթիթիթիթի պուլունտանլար, մէջ-
քիւր զալիմ նաղարիաթըն հազգըլը-
ղըն հիսս իտէնէթլէրի շիւհէնտէն
վարէսլէ տիր։

Պաղըլար տէնօրլար քի, Բու-
սիա քէնտիթիթի իթթիթիալա իթմիշիգ
իթմէնէնէք օլա, ճարգտա պուլուն-
տան իթթիթիան գալմարըն հալլէրին-
տէն իօնուտ օլարագ իսպաթ տու-
րուլար։ Պէն Բուսլարըն էնթիթիգալա-
րընը ինքեար կէլմէք վէ եաթօտ հազ-
լը չըգարմագ նիհէթինտէ տէյիլիմ,
Թագաթ պու սըրաաթ օլ վազըլարը
տէրիթթիթի իտէրիմ քի, հիւքմաթա-
նը մուլթաղա քէնտի էհալիթիթին
մէմուլն վէ մէսուտ օլտուղարընը,
Թագաթ պիր թագըմ սէրպէսիթէթ վէ
ալմալը նա թարաֆտարլարըն պու մէմ-
նուհիթէթ վէ սաաթէթի իթթիթ իլլէ-
տիթիթիթի պէնտն իտէրէք, գալմար-
լինին իսպաթաղըլընը թէսլին ի-
տէրլէր իտի։ Հաղըգաթը հալ չու
տուր քի, սէրպէսիթէթ թարաֆտար-
լարըն իլլէրինին քէնտ հալի իւղրէրին
էհալինին զիհիթի ալմալար, վէ իս-
լաշը հալլէրի պիլլըթ քէնտիթիթին
էլլինտէ օլտուղունու անլաթմըլլար տըր։
Ահաաթը նա թարաֆտարլարըն կէ-
լինէ, էկէր պաղը վէլիմ սէպէպլէր-
տէն սուլաթ, էհալինին գալիլիտէ
իօնուտաղըլընը քէնտէլմէմիշ օլա,
հիւքմաթաթըն մուլթաղաթըն զիթը
օլունտ սէօլլէրի հաղլը օլուր իտի։
Իմտի, Բուսլարըն թէթսիթի վէ էնթիթի-
գալարընա գարըն զիեաթէ միւհսի-
րանէ հարէթթ իթմէքլիկին Եօլու,
պու պէլտէլէրտէ սաքին օլան էհալիթի
իթթիթիան իլլէրին իհթիթաթընա
կէօրէ պիր հալ ու մէվլէթ թէթսի իլ-
լէմէք տիր։ Պունուլն իլլին տէ ահիթ-
լէրի, գօնթ Անտարսինին քէնտիթիթա-
սընտա պէնտն իթթիթի իւղրէ, ալմա-
լը հաղըլէրին իսպաթ քէնտիթի օլուր
էթթիթընտա տէյիլիմ, շիւհիթ իլլէր
շիմտի օլ գալտարլա գանաթթ օլմագ
տէրէնէսինին բէք զիեաթէ ալմալ տըր։

Պատէհու չու պէնտլէրի եաղան մու-
հարիթ, Ավսթրիա—Մաճար տէվլէթի
նէ՝ սէպէպլէրէ մէպիթ, Բուսիա տէվ-
լէթիթին չու շիմտիթի մուհարէպէլի
իլան իթմէսինէ սիլաշլա գարըն կէլ-
մէքլիկի ֆայտէթիկ վէ միւնթիթիթի
առտ իթմիշ օլտուղունու կէսթիթիթիթ-
տէն սօնրա, տէվլէթի Ալիէ, մաղլու-
լաշ, մաղլուպ օլտուղունու, ճարգ-
տա Ավսթրիանըն մէնֆաթլարըն նէ-
տէն իսպարէթ օլաաղը մէմէլէսինէ
չու վէհհի իլլէ նաղլը քէլաթ իլլէմիշ
տիր։

Պու մէսլէյի միւթալա վէ թէթ-
թիշ իթմէք մաաթիթի, պիլիմ տիգ-
գաթըլընը ճէլա իտիթիթա, սէպէպի
տէվլէթի Ալիէնին քէնտիթի մուհա-
ֆաղա իթմէքլիկին, լաղըմ կէլէն իլլէթի-
տարաթ պուլունտալարըն զանն իլլէմէ-
միլ տիր, Թագաթ շաքէթ մուհարէ-
պէնին նէթիթիթի, տէվլէթի միւշարի-
լէյհա հազգընտա պուլունտալարըն իս-
կըրըզ օլմագ իսէ, օլ հալտէ ճարգ
մէսլէթի հէնուզ էնթիթիթիթի տիմէք

օլաաղա տըր, վէ պիլլ տէվլէթի Ալի-
էնին զիլլիթի հիւքիթիթիթի իսպաթ,
իթթիթիթիթիթիթի միւնթիթի օլտուղու
գաաթար իսպաթ ալմալինէ իւղը օլ-
մագլըղա մէհալուր օլաաղըլը տըր։
Հաքին էկէր տէվլէթի Օսմանիէնէ մաղ-
լուպ օլուրա, գարընըլա չըգաաթ
մէսլէթիթի գա՛նըլար օլաաղա տըր։

Պու մէսլէթլէրի էվլէթիթիթի անլա-
մագ իլլին բէյլապէր օլմաթա հաճէթ
Եօգ տուր։ Իլլէ պու մէսլէթլէր չու-
լար տըր։

Պիրինի Մէմէթթէթլին իսթիթ-
լալիթէթի, իթթիթի Մէմէթթէթլին
թէվլիթի արաղիթի, իլլիթիթի Գարա-
տաղըն թէվլիթի արաղիթի, տէօրաթի-
նի Սըրպիթիթիթի իսթիթլալիթէթի,
պէլիթի Սըրպիթիթիթի թէվլիթի հու-
տուտու, ալթընը Գարաաղըն Սըր-
պիթիթի իլլէ պիրլէլէսի, էնտիթիթի
Պանտըն վէ Հէրսէթի հալի, սէքի-
լիթի Պուլարիթիթիթի հալի, վէ տօ-
ղուղունու պու պէլտէլէրին իթթի-
հաաթ։

Պէնէն, պալէաթէ զիթը օլունտ
իհթիթալաթ հազգընտա իլլէնէ միւ-
թալա իթմէք իլլին, պիլլէ ֆարզ օ-
լան շէյ, մուհարէպէ իթմէք նիհէթիթի-
տէ օլմաաղըլը իլլէրտէն տօլալը իւ-
ղրիթիթի զրտիթիթի վէ իտուլմէթ
տալէթ իթմէք գալտէյի հաթէնէսի
տիր, Պու գալտէյի էսաթ իթթիթաղ
իթթիթիթի սօնրա, իլլէ պուլալալը ֆէ-
նաթընտա յարալար։

Մէմէթթէթլին իմարէթի գաթէն
միւթաղիլ տիր, վէ էկէր պիր տէրէ-
նէ իսպալի թէպիթիթիթի իսէ, պու-
նուտա Պապը Ալիէնէ ֆայտէսի օլա-
աթ Եթրտէ, տօլիթա գարաղը վար
տըր։ Մէմէթթէթլին իլլին պու իննէ
պաղ հազգըլաթիթի պիր մուսիթիթի տիր,
զիրա Արիթիթի իթի կիպի, մէջքիթ
պաղ չօգ տէֆա մուհարէպէ պէլիթէ-
սինին քէնտիթիթի մահաաղաթ օլալա-
րընա իլլէթիթիթի տիր, իլլիթիթի
նարթլէն Բուսիա իլլէ տէվլէթի Ալիէնէ
արաթընտա պիր սէս շէքմէք իլլին,
1856 սէնսինտէ Մէմէթթէթլին միւս-
թաղիլ իլլան իթմէք իսթիթ իտի։ Հալ
պուլի օլ վազըլը իլլիթիթիթի տէվ-
լէթի, տէվլէթի Ալիէնին թէմաթիթի-
թի միլլէթիթի լէհիթաթ մուհարէպէ
իթմէք, վէ սօնրաաթ գալգըպ տէվ-
լէթի Ալիէնին պիր վիլաթիթիթի ալ-
մագ միւնտալաթիթի օլաաղըլըն պէ-
նտն իտէրէք, մէջքիթ հիւսին նիթէ-
թի իտտ իլլէմիշ տիր։

Թէսաթիթի էօյլէ կէթիթիթի քի,
պու սէնէ տալի իլլիթիթիթի գապի-
նէթիթի Մէմէթթէթլին իմարէթլին
պիր Օսմանլը վիլաթիթի օլտուղունու,
վէ Բուսիա օ վիլաթիթի կիրտիլիթիթի,
էվրօքանըն գարըն կէլլէնէ հազգը
օլմաաղըլըն պէնտն իթթիթի։ Պունտան
պաղաթ տէրիթիթի իտէրիմ քի, 1863
վէ 69 սէնսինտէ Տէագ թարաֆլը-
նը օլան Բէթիթի նաթը վէ Բէթիթի
Էօյտ զալէթալարը, իհթիթիթի, օլ
վազըլտան պէրու ճարգ մէսլէթիթի
մէլլուլ օլան գօնթ Անտարսինին թահ-
լիթիլլէ, սուրէթի շէտիթէտէ Մէմէթ-
թէթլին լէհիթաթ պէնտն էթթիթի
իթմէքտէ, վէ Սըրպիթիթի իհթիթ
օլմալ օլան Մաճարլարըն վէ Ուլաշլա-
րըն, թարաֆլին մուլալլէնէթ իթմէք
իւղրէ, իթթիթիթի իթմէթլին քէմալ
տէրէնէ թաաթհուպ իլլէմէքտէ պու-
լունտալար տըր։ Հալպուլի Մէմէթ-
թէթլին էհալիթի պու իթթաթաթ ֆէ-
նա մանէա վիթիթիթի, վէ եաթօտ պու

պապտէ տիգաթ իթմէթիլլէր տիր։
Պիլլէթիթի գօրգաղալը իսէ, Մա-
ճարիթան քէսպի գուլլէթ իտէրէք,
Մէմէթթէթլին քէնտիթիթի իլապ իթ-
մէյի տիլիթիթի զէհապընա տիլլիթի-
լէր տիր։

Տիլլէթ թարաֆտան պիր թագըմ
մաղրուլար, Ավսթրիայը արթըգ մալլ
վէ թագսիմ օլունտաթ պիր հալ-
տէ տիր գանըլըլա, իմըլլալա գա-
տար պիր Մէմէթթէթլին իմարթօր-
լուղու օլաաթ տըր տէնու իսպալ իթ-
մէքտէ իտիլլէր։ Թէնէթիթի օլունուր քի
էթթիթիթի հաթէնէնին զլլէթիթիթի
անլալըլը։ Մէմէթթէթլին միւթա-
ղիլ օլմաթը Ավսթրիանըն մէնֆաթլա-
րընա միւսայիտ օլտուղունու պաղա-
մէնաթիթի մէջքիթիթի ֆայտէսի վար
տըր։ Եիլպէն Եօգ տուր քի, Մէմէթ-
թէթլին, Բուսիանըն հիմաթիթի ալթը-
նա կիրէմէք։ Հալպուլի էվրօքանըն
հիմաթիթի թահթընտա պուլունտա-
աղլա, մէտէնիթիթի իլլէրլէր, վէ գօն-
չուտու օլան Ավսթրիա—Մաճարիս-
թան տէվլէթլին իսպալիթիթի թանթըր
Հէր նէ տալիթ օլա, Մէմէթթէթլին
իսթիթլալիթիթի, Ավսթրիանըն իլանը
հարաթ գընտա իթմէսինին հաղլը չը-
գարաաթ գաաթար էհէմիթիթի պիր
շէյ օլաաղ։

Վէգալիթ Պուլարիթիթի թարա-
ֆընտան Մէմէթթէթլին պիր գալ բար-
չա արաղի վէրիթիթի, պալէաթէ պէնտն
իսթիթի էթթիթիթիթի թէպիթի իթմէք-
լիլլէ քէնտիթի տէյիլ տիր, Թագաթ է-
կէր Մ. Պարաթիթիթիթի իսպալ իտիլլէթ-
տէ օլան Պուլարիթիթիթի Մէմէթթէ-
թլին պիրլէլլէթիթի թաալվուրու
սահիհ իսէ, պունա Ավսթրիա տէվլէ-
թի սիլաշլա պիրէ գարըն կէլմէնէ մէհ-
պուր տուր։

Գարաաղ էհալիթիթի հալաաղա-
լուղու թէրք իթմէսինէ եարտըմ իթ-
մէք իւղրէ, Գարաաղըն պիր ճիւղի
սուրէթտէ թէվլիթի արաղի իթմէսինէ
Ավսթրիալը նաղաղըլա պաղաղըլ-
մըղա գալիլ օլապիթիթի, Թագաթ
Գարաաղըն Սըրպիթիթի իլապ օլ-
մաթընա աղա իւղը օլմալըլ։

Սըրպիթիթի իսթիթլալիթիթի
էօյլէ պիր շէյ տիր քի, պունու հալ-
ու թէսլիթիթի, գաթիթի հարալըն նէ-
թիթիթի միւթէթագթ տըր, Հէր նէ
տալի օլա, Սըրպիթիթիթի թահիհ
հուտու իլլին լաղըմ օլմաթան զիեա-
տէ թէվլիթի արաղի իթմէք թէպէպ-
պիլիթ, Ավսթրիա իլանը հարա
իլլին սէպէպիթիթի վիթիթի օլաաղ տըր։
Պիլլիթ Ավսթրիա վէ Մաճարիթան
տէվլէթլին միլլէթլէրի սէրպէսթ միլ-
լէթլէր օլուպ, հիլ պիր միլլէթլին հուր-
լիթիթի, իտարէյի միւթաղէ վէ մէտէ-
նիթիթի սաթիթիթի էլտէ իթթիթի միւ-
քիթաթըն գընտալար իսէ տէ, հուտու
մուղ էհաթընտա Ենիթի պիր
Սլալ տէվլէթի թէպիթիթի միւթէթիթի
օլտուղունու գաաթար մուլալիթիթի
իտէնէ իլլէր տիր։

Պիլլան ալէյի, Սըրպիթիթիթի
Պուլարիթիթի եաթօտ Հէրսէք վէ
Պանա իլլէ պիրլէլլէթիթի վէ պու պէլ-
տէլլէրին մէմալիթի միւթթիթիթի օլ-
մաթընա աղա միւսաաթ իտէմէլլիկ,
պէյլէ պիր թէթիթիթի պիլլէ իթ-
թապէն իլանը հարալ նաղաղըլա պա-
ղըլաաթ տըր։ Սըրպիթիթի իմարէ-
թիթի իթթիթաղը վար իսէ սէրպէսթ
օլունու, լաքին պու սէրպէսթիթի ի-
լլինտէ պուլունտան զէհիլլի տիր գօրա-
ղըլաաթ տըր։

